

Barnløshet blant menn i Norge

– *hvem er de, og hvor bor de?*

Childlessness Among Men in Norway

– *Who are They, and Where do They Live?*

Astrid Louise Grasdal

Førsteamanuensis, Institutt for økonomi, Universitetet i Bergen

astrid.grasdal@uib.no

Kjell Erik Lommerud

Professor, Institutt for økonomi, Universitetet i Bergen

kjell-erik.lommerud@uib.no

Sammendrag

Andelen barnløse menn øker i Norge. I nær framtid kan vi vente at omtrent hver femte mann som passerer 50 år, ikke har fått egne barn. Utviklingen er noenlunde den samme i mange andre vestlige land. Vi har ved hjelp av omfattende registerdata og logistisk regresjonsanalyse kartlagt bakgrunnskjennetegn ved barnløse menn og undersøkt hvordan endringer over tid i disse kjennetegnene henger sammen med veksten i barnløshet. Spesielt har vi studert sammenhenger mellom barnløshet på den ene siden og utdanning og bosted på den andre, da det ofte blir påstått at kvinner velger vekk å få barn med menn med lite utdanning, og at menn forblir barnløse fordi de blir igjen i utkantstrøk når kvinnene flytter til byen. Selv om barnløshet er mer vanlig blant menn med lav heller enn høy utdanning, er det likevel primært dårlig helse og svak inntektsevne som fremstår som sterkest korrelert med barnløshet. Over tid har befolkningen i Norge fått både høyere utdanning og langt større inntekt, men innvirkningen av å ligge bak i inntektsfordelingen på sannsynligheten for mannlig barnløshet har økt – og dette fremstår som en viktig driver for den økende barnløsheten over tid. Når det gjelder geografi, finner vi ikke tydelige forskjeller i barnløshet etter størrelsen på bostedskommunen eller grad av sentralitet. Sannsynligheten for å være barnløs mann er større for bosatte i Oslo enn i resten av landet.

Stikkord

fertilitet, foreldreskap, familie, barn

Abstract

In Norway, as in many other western countries, we see a steady increase over time in the proportion of men who become childless. Now nearly 20 percent of Norwegian men passing the age of 50 do not have children of their own. In this study we take advantage of comprehensive Norwegian register data and logistic regression analysis in order to map out background characteristics of childless men and explore if changes over time in individual background characteristics correlate with increasing childlessness. We focus in particular on education and place of living as it is often argued that women avoid having children with low-educated men, and that men become childless because they stay behind in the countryside when women move to the cities. We find that childlessness indeed is more common among men with low rather than higher education. Nevertheless, poor health and weak income ability are more pronounced markers of childlessness, and the probability of being childless is larger among men living in Oslo than elsewhere in Norway.

Keywords

fertility, parenthood, family formation

Innledning

En betydelig andel norske menn går barnløse gjennom livet. Barnløshet er vanligere blant menn enn kvinner – og ulike intervjuundersøkelser peker mot at *frivillig* barnløshet bare gjelder et lite mindretall (se for eksempel Esping-Andersen, 2016). Både i Norge og i en del andre land har andelen barnløse menn også steget relativt sterkt gjennom etterkrigstiden.

I denne artikkelen presenterer vi funn fra registerdata der vi undersøker nærmere hvem de barnløse mennene er. Tidligere undersøkelser har avdekket at barnløshet henger sammen med lav utdanning (Kravdal & Rindfuss, 2008; Nisén, Martikainen, Silventoinen & Myrskylä, 2015; Skrede, 2004). Dette kan tolkes dit hen at kvinner ikke ønsker å få barn med «lav-statusmenn». Dermed har vi en situasjon der noen menn får barn med flere kvinner, mens andre menn forblir barnløse (Lappegård & Rønsen, 2013). Hvis dette stemmer: I hvilken forstand har da de barnløse mennene lav sosioøkonomisk status? Dreier det seg om lav utdanning, lav inntekt eller dårlig helse? Vi er også interessert i den geografiske dimensjonen. Er menn som forblir barnløse, lavt utdannede menn som har blitt igjen på landsbygda mens kvinnene har reist til byen, eller er det spesielt i byene at lav utdanning og lav inntekt straffer seg for menn?

Vi er videre interessert i hvordan utviklingen i barnløshet har vært over tid. Vi er altså ikke bare interessert i hvilke faktorer som er assosiert med barnløshet blant menn, men hvilke av disse faktorene som har endret seg markant over tid.

Et annet tema i denne sammenhengen er rollen utenlandskfødte menn spiller i statistikken. Det er kjent at menn med innvandrerbakgrunn er overrepresentert i statistikken over barnløse, men det kan dels skyldes at barn bosatt i utlandet ikke er fanget opp i norske registre. I hvilken grad har dette bidradd til å blåse opp veksten i barnløshet i norsk statistikk?

Vi studerer først utviklingen i barnløshet over tid og ved ulike aldre for menn født etter andre verdenskrig. Vi skiller mellom etnisk norske menn og menn med innvandrerbakgrunn og viser at innvandring bidrar betydelig til veksten i registrert barnløshet i senere år. Vi ser deretter spesielt på kohortene født i årene 1959–1964, som har rukket å fylle 50 år i løpet av perioden vi kan observere dem med registerdata. Vi sammenligner først bakgrunnskjennetegn for fedre og barnløse når de er 50 år. Deretter kartlegger vi korrelasjoner mellom barnløshet som 50-åring og et bredt spekter av bakgrunnskjennetegn, som bosted, utdanning, arbeidsmarkedstilknytning og partnerstatus i ung voksen alder samt foreldres utdanning og inntekt. Med dette danner vi oss et bilde av hvem barnløse menn er som gruppe. Vi sammenligner deretter kohorten født i 1959 med kohorten født i 1974, nå med fokus på bakgrunnskjennetegn som henger sammen med barnløshet ved fylte 40 år. Denne sammenligningen kan fortelle oss om kjennetegn som opptrer sammen med barnløshet, blir mer eller mindre framtrædende over tid, og om sammenhengen mellom disse og barnløshet forsterkes eller svekkes over tid.

Analysen vår avdekker ikke kausale årsakssammenhenger hverken om barnløshet eller vekst i barnløshet over tid. Vi kartlegger utbredelsen av barnløshet blant menn gjennom en periode med betydelige endringer i samfunnsforhold som anses å ha betydning for pardannelse og fertilitet, som for eksempel utdannings- og bosettingsmønstre, vesentlige forbedringer i prevensjonsmidler og fri adgang til abort. Analyser som går i dybden om årsaker til barnløshet, må selvsagt også se menns fertilitet i sammenheng med fertiliteten hos kvinner.¹

1. Barnløsheten blant kvinner har økt svakt fra rundt 10 % for kohortene født etter andre verdenskrig. Også blant kvinner er det betydelige utdanningsforskjeller når det gjelder barnløshet (Lappegaard, 2000).

Bakgrunn

Det finnes noe litteratur om temaet barnløse menn, men ikke mye – og bare i liten utstrekning er det tatt i bruk den typen rikholdige registerdata med opplysninger om mange økonomiske og sosiale forhold som finnes for eksempel i Norge og en del andre land. Eksisterende forskning på feltet dokumenterer stort sett nivå og utvikling i barnløshet, og noen studier undersøker hvordan barnløshet opptrer sammen med sosiale og demografiske kjennetegn og/eller geografi. Det foreligger ikke studier av årsaker til at barnløshet øker mer blant menn enn blant kvinner.

Skrede (2004) er en tidlig dokumentasjon av sterk økning av barnløse menn i Norge. For 1940-kohorten var prosenten 16,7 ved 40 års alder. For 1960-kohorten var det tilsvarende tallet 25,6 %. Miettinen, Rotkirch, Szalma, Donno og Tanturri (2015) dokumenterer barnløshet ved ulike aldre både blant menn og kvinner, for ulike kohorter og for mange europeiske land. Lav grad av barnløshet blant menn finner en helst i Øst-Europa. En lang rekke europeiske land har barnløshet blant menn på rundt eller over 20 % ved alder 40–44 og 45–49. I dette tallgrunnlaget kommer Norge inn med rundt 20 % barnløshet når menn nærmer seg 50 – og dette er langt fra det høyeste nivået i Europa. Miettinen mfl. (2015) regner også ut forholdstallet mellom menns og kvinners barnløshet i ulike land. For Norge er dette målt til 1,5, som heller ikke er spesielt høyt i internasjonal sammenheng. En rapport fra det svenske statistiske sentralbyrået (SCB 2011) viser at barnløshet blant menn i Sverige nivåmessig er på linje med Norge, men klart høyere enn i Norge i eldre kohorter. Veksten i barnløshet fant med andre ord sted tidligere i Sverige enn i Norge. Priskorn, Holboe, Jakobsen, Jensen, Lassen og Skakkebæk (2012) rapporterer for Danmark, i en sammenligning av kohortene født i 1945 og i 1960, at barnløshet blant menn målt ved 45 års alder har steget fra 14,8 % til 21,9 %. Dette er tall som ligner på de norske, ikke bare når det gjelder det nivået vi har havnet på nå, men også når det gjelder den relativt sterke økning over tid.

I Miettinen mfl. (2015) kom Finland ut som et land med høy barnløshet blant menn. Nisén mfl. (2014) peker på at i Finland er andelen menn med barn svært ulik etter utdanning. De studerer kohortene født 1940–1950, og selv så tidlig ligger menn med kun grunnskole på rundt 22 % barnløse, mens andre utdanningsgrupper ligger i området 16–18 %. Også Kravdal og Rindfuss (2008) studerer sammenhengen mellom utdanning og fertilitet for menn og kvinner i Norge født mellom 1940 og 1964. For menn finner de at fertilitet er positivt assosiert med utdanning. Barnløshet er høyest for menn med lav utdanning – og de finner den samme sterke økningen i barnløshet blant menn som andre studier gjør. Utdanning ser også ut til å henge sammen med fertilitetsmønster for menn som *blir fedre*. Lappgård og Rønsen (2013) studerer ikke barnløse menn, men derimot forskjellene mellom menn med ett og flere barnekull. De finner at sannsynligheten for å få barn med flere kvinner er størst for menn med høy eller lav sosioøkonomisk status og minst for dem med middels sosioøkonomisk status. Satt i sammenheng med økningen i barnløshet blant menn tegnes det et bilde av kvinner som ikke vil ha barn med lavstatusmenn, mens høystatusmenn resirkuleres.

I studien til Skrede (2004) peker hun på at fallet i det hun kaller «det nære farskapet» er enda mer markert enn økningen i barnløshet i seg selv. Hun bruker forsørgerfradraget i skatteligningen som indikator på at menn bor sammen med og forsørger barn (ikke nødvendigvis egne). I 1940-kullet ved 40 års alder var andelen «nære fedre» 75,3 %, mens den for 1960-kohorten var 63,2 %. Det nære farskapet er også belyst i en nederlandsk studie av Keizer, Dykstra og Poortman (2010). Denne studien er interessant fordi den peker på at barnløshet ofte opptrer sammen med fravær av en livspartner – og at fedre noen ganger bor sammen med barna sine, og noen ganger ikke. Leter man etter det som kjennetegner barn-

løshet i seg selv, er det kanskje mest riktig å sammenligne barnløse menn med menn som ikke bor sammen med barna sine. Studien finner at mange forskjeller mellom menn med og uten barn i realiteten skyldes forskjeller i partnerskapsstatus, men hvis en studerer barnløse menn sammenlignet med fedre som ikke bor sammen med barna, så kjennetegnes de barnløse av lavere inntekt og lav involvering i arbeidsmarkedet.

Avslutningsvis nevner vi Gaarud (2014), som blant annet ser på hvilken rolle geografi spiller i sammenheng med hvem som blir barnløse. Han finner lite støtte for en tanke om at de barnløse er menn i typiske mannsyrker fra grisgrendte strøk. Tvert imot ser han en tendens til at menn med høy utdanning i Oslo er overrepresentert blant de barnløse. Jensen og Østby (2014) tar spesielt opp om økt innvandring kan være en viktig faktor bak økningen i barnløshet blant menn i Norge. De måler barnløshet ved 45 års alder til over 30 %, men finner ikke grunnlag i sitt tallmateriale for at innvandring forklarer veksten i barnløshet. Deres funn adskiller seg noe fra det vi finner i våre data.

Det er altså mange europeiske land med barnløshet blant menn i området 20–25 %. Disse landene har svært forskjellige velferdsstatssystemer, ulike religioner og ulikt velstandsnivå. Forhold som er spesifikke for et land, kan kanskje forklare hvordan barnløshet blant menn utvikler seg over tid og om den havner litt høyere eller litt lavere – men det at den er svært høy, og mye høyere for menn enn for kvinner, er felles for så mange land at årsaker må søkes i den generelle samfunnsutviklingen mange av de utviklede landene har felles etter andre verdenskrig. I mange av landene har gradvis bedre tilgang til prevensjon og abort gjort det mulig for kvinner å velge om de vil ha barn med aktuelle partnere. Sammenhengen mellom barnløshet og lav sosialøkonomisk status hos menn antyder at kjønnsforskjellen i barnløshet delvis handler om at kvinner unngår å få barn med menn med lav forsørgerevne. Et spørsmål vi tar med oss inn i vår egen analyse, er om det er lav utdanning i seg selv som er det viktigste kjennetegnet ved barnløse menn – eller om andre kjennetegn for lav sosioøkonomisk status, som usikker tilknytning til arbeidsmarkedet, lav inntekt og/eller dårlig helse, i realiteten er de viktigste kjennetegnene.

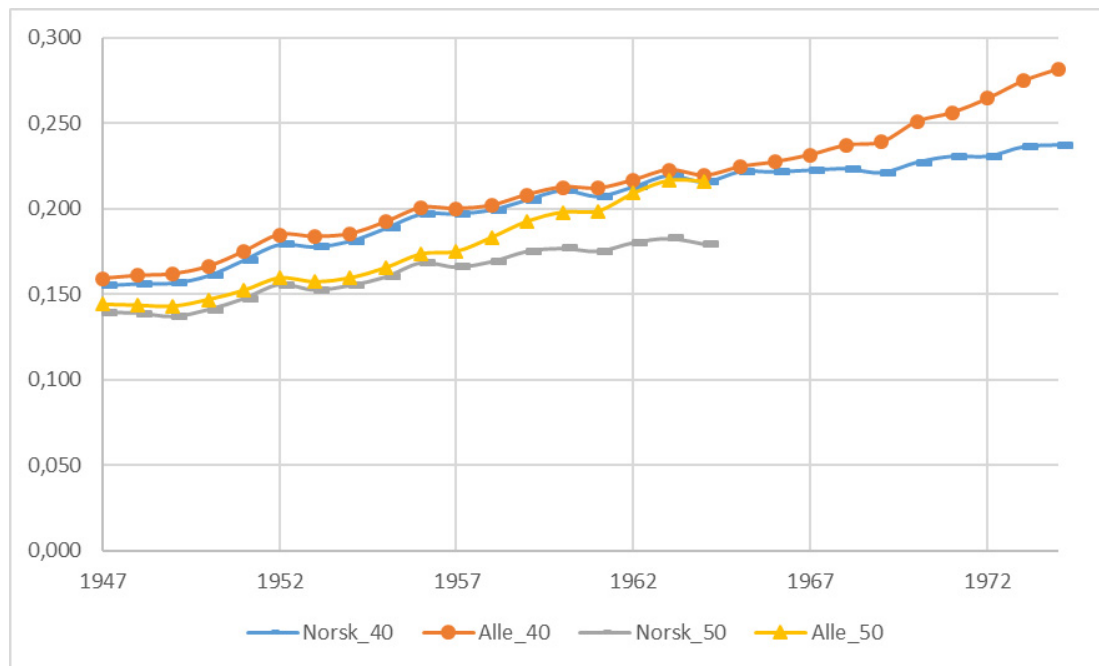
Utviklingen i barnløshet blant menn i Norge

Vi har registerdata fra flere kilder fram til og med 2014 og så langt tilbake i tid som opplysningene i de ulike registrene foreligger. I dette datamaterialet følger vi fødselskohorter født i perioden 1947–1964 fram til de fyller 50 år. Kohorter født etter 1964 følges noe kortere tid. I denne analysen fokuserer vi på status for barnløshet ved 40, 45 og 50 år og ser derfor på kohorter født fram til og med 1974. Vi tar utgangspunkt i menn som er *registrert bosatt* i Norge. Dette omfatter både menn uten innvandrerbakgrunn, første- og andregenerasjons innvandrere, menn født i eller utenfor Norge med én utenlandskfødt forelder og noen med norskfødte foreldre som selv er født i utlandet (deriblant også adopterte). Menn med innvandrerbakgrunn som har bosatt seg i Norge etter at de ble voksne, kan ha barn boende i et annet land. For disse kan altså fravær av registrerte barn enten skyldes barnløshet eller at barn bor i utlandet. I tillegg vil registerdata om innvandrere være mangelfulle på ulike områder både for første- og andregenerasjonsinnvandrere. Av begge grunner skiller vi i fortsettelsen mellom menn med og uten innvandrerbakgrunn, og hovedanalysen vår har primært fokus på menn uten innvandrerbakgrunn.

Vi ser først på utviklingen i barnløshet blant menn over tid og sammenligner andelen barnløse i ulike kohorter for

1. alle bosatte, og
2. bosatte med minst en norskfødt forelder (heretter omtalt som menn med norsk bakgrunn).

Figur 1 viser andelen uten folkeregistrerte barn i begge kategorier ved utgangen av kalenderåret de fyller 40 og 50 år for kohortene født i periodene 1947–1974 og 1947–1964 henholdsvis.

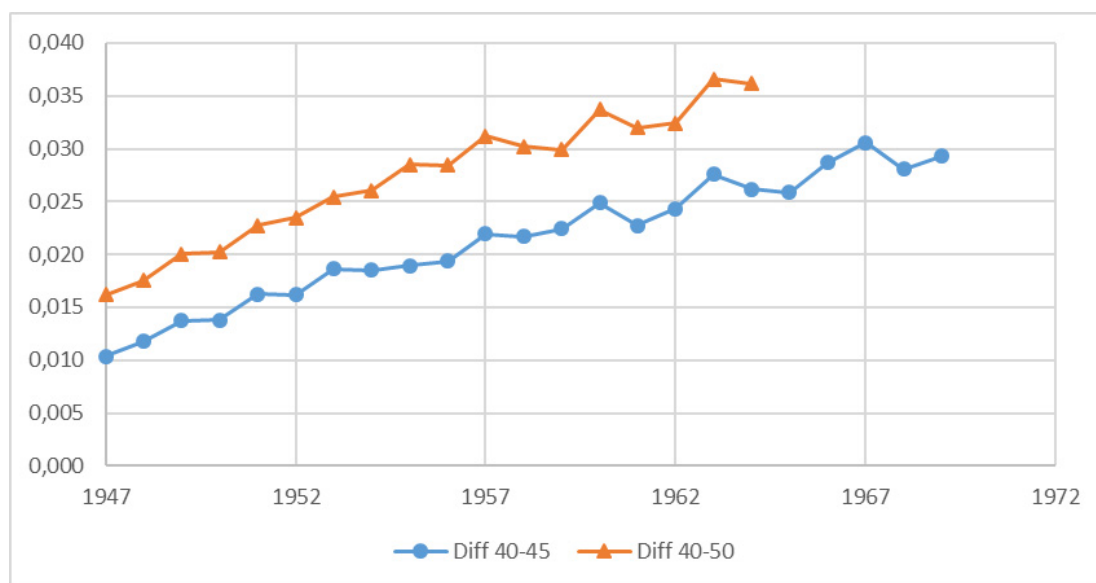

Figur 1. Andel barnløse menn ved 40 år (født 1947–1974) og 50 år (født 1947–1964). Alle bosatte og bosatte med norsk bakgrunn.

Andelen barnløse stiger jevnt med senere fødte kohorter når de er målt ved både 40 og 50 år. For de med norsk bakgrunn er økningen svakere over tid enn for alle bosatte samlet. Spesielt i etterkant av utvidelsen av EØS-området i 2004, men også grunnet urolige forhold andre steder i verden, har vi sett en betydelig økning i innvandrerbefolkningen i Norge. I våre data utgjør i 2014 menn med innvandrerbakgrunn 23 % av alle 40-åringene og 16 % av alle 50-åringene. Majoriteten av disse er førstegenerasjonsinnvandrere, ankommet som voksne.

Ser vi kun på menn med norsk bakgrunn, er 14,1 % av kohorten som er født i 1950, barnløse ved 50 år, mens for kohorten født i 1964, som fylte 50 i løpet av 2014, er tallet økt til 17,9 %. I de samme kohortene var 16,1 og 21,6 % henholdsvis barnløse ved fylte 40 år. I kohorten som er født i 1974, er 23,7 % barnløse ved 40 års alder.

Figur 2 viser barnløse ved 40 år og norsk bakgrunn som får barn før utgangen av kalenderåret de fyller 45 og 50 år. Vi ser for eksempel at blant menn i kohorten som er født i 1947, som var barnløse i året de fylte 40, har 1 % fått barn senest i løpet av kalenderåret de fyller 45 år. Gir vi dem tiden fram til og med året når de fyller 50, har 1,6 % av disse fått barn. Økningen i senere fødte kohorter i andelen som får sitt første barn i løpet av årene fra 40 til 45/50 år, viser at noe av økningen i barnløshet målt ved 40 år også motsvares av en økning i andelen som får sitt første barn etter å ha passert 40 år. Hvis trendene som framgår av kurvene i figur 2, vedvarer, kan vi vente at ca. 20 % av menn med norsk bakgrunn født i 1974 vil være barnløse når de passerer 50 år i 2024.

Figur 2. Andel som får sitt første barn etter fylte 40 år. Bosatte med norsk bakgrunn født i perioden 1947–1969.

Vi har også undersøkt omfanget av barnløshet blant bosatte menn med utenlandskfødte foreldre som enten er født i Norge eller innvandret hit før de fylte 18 år. For denne gruppen er manglende registrerte barn høyst sannsynlig ensbetydende med barnløshet. Ettersom vi kun ser på kohorter født i årene fram til og med 1974, utgjør disse en forholdvis liten gruppe blant menn i Norge. Tallene (ikke vist her) viser stort sett at andelen barnløse er noe lavere i denne delen av befolkningen.

Kjennetegn ved barnløse og fedre ved fylte 50 år

Vi ser først på status med hensyn til bosted, samboerskap, utdanning, inntekt, trygdestatus og mottak av helsetjenester for fedre og barnløse med norsk bakgrunn målt det året de fyller 50 år. Deretter ser vi på hvordan menn fra de samme kohortene fordeler seg etter kjennetegn ved dem selv da de var yngre. Til slutt presenteres regresjonsresultater der vi har estimert sammenhengen mellom ulike bakgrunnskjenntegn og barnløshet målt ved fylte 50 år. Registrene som opplysninger er hentet fra, strekker seg i varierende grad bakover i tid. Opplysninger om bosted og pensjonsgivende inntekt går tilbake til 1968 og -67 og gir oss dermed informasjon om bostedskommune for observasjonene i utvalget fra slutten av grunnskolealder og fremover i tid og informasjon om arbeidsinntekt ved ulike aldre både for observasjonene i utvalget og deres foreldre. Fra 1993 har vi mer detaljerte opplysninger fra inntektsregisteret om inntekt fra ulike inntektskilder, inkludert ulike overføringer fra staten. Vi bruker disse når vi beskriver inntekts- og arbeidsmarkedsstatus ved 50 år. Opplysninger om helsetjenester foreligger kun for senere år og kan brukes som indikatorer for nedsatt helse hos 50-åringene, mens data fra FD-trygd, som inneholder opplysninger om oppstartstidspunkt for utbetaling av uføretrygd, kan fastslå både om og når mennene i utvalget vårt har fått tilstått uføretrygd, og om foreldrene deres er uføretrygdet.

Tabell 1 viser hvordan fedre og barnløse menn med norsk bakgrunn fra kohortene 1959–1964 er fordelt for noen utvalgte bakgrunnskjenntegn og bosted ved fylte 50 år.

Blant menn som ikke har fått barn, bor drøyt 50 % alene det året de fyller 50. Drøyt 30 % bor sammen med ektefelle/partner eller samboer. Kun 3,6 % bor i husholdninger med barn under 18 år, mens ca. 12 % bor med en eller begge egne foreldre (kategoriene for samboerskap er ikke gjensidig utelukkende). Blant fedre bor 12,8 % alene. Nesten 80 % bor med samboer eller ektefelle, og over halvparten bor sammen med barn under 18 år.

Ser vi på høyeste fullførte utdanning, har 40 % av barnløse kun grunnskole, eller grunnskole med ett–to års videregående påbygging. Dette gjelder kun 29,5 % av de som er blitt fedre. Videre er andelen som har fullført høyere utdanning, klart lavere blant barnløse. Når vi ser på arbeidsmarkedstilknytning, viser data fra innteksregisteret at 73,1 % av de barnløse og 91,3 % av fedrene har arbeidsinntekt (lønn og/eller næringsinntekt) som overstiger 0,5 G i året de fyller 50. I gruppene som helhet utgjør gjennomsnittlig samlet inntekt for barnløse 68 % av gjennomsnittlig samlet inntekt blant fedre (493 300 mot 724 700, NOK 2015). Blant de barnløse mottar 37,8 % inntektsoverføringer fra staten, 4,2 % mottar sosialhjelp, og hele 20,6 % mottar uførepensjon. Dette er betydelig høyere andeler enn blant menn som er blitt fedre.

Fra Norsk Pasientregister har vi summert antall liggedøgn i sykehus i løpet av siste tre år fram til og med året de fyller 50. Disse tallene viser at 17,4 % av de barnløse og 15,6 % av fedre har vært innlagt i sykehus i løpet av treårsperioden, med gjennomsnittlig antall liggedøgn i perioden lik henholdsvis 10,1 og 7,2. Ved å kombinere data fra fastlegeregisteret med refusjonsdata fra KUHR-databasen, som utbetaler refusjonskrav fra behandlere og helseinstitusjoner, har vi for treårsperioden i alderen 48–50 år også summert refusjonskravene for konsultasjoner i primærhelsetjenesten. Tallene er et uttrykk for offentlig finansiert ressursbruk i primærlegetjenesten (utover fasttilskuddet per pasient på fastlegelisten) og kan stort sett også ses på som et uttrykk for tilstedeværelse og omfang av helseproblemer som utløser behov for primærhelsetjenester. Vi ser at barnløse i gjennomsnitt mottar tjenester som utløser 1,43 ganger så mye i refusjonskrav sammenlignet med fedre (kr 3329 mot kr 2329 oppsummert over tre år).

Når det gjelder bosted, ser vi at fedre og barnløse, i motsetning til det som synes å være en utbredt oppfatning, fordeler seg stort sett likt med hensyn til om de bor i mer eller mindre sentrale/tettbygde områder slik dette er kategorisert ved SSBs sentralitetsindeks. Både blant fedre og barnløse bor ca. 78 % i sentrale strøk (kode 5, 6 og 7). Vi ser imidlertid også at med denne grupperingen dekker den mest sentrale kategorien (Kode 7) drøyt 50 % av befolkningen. Kategorien omfatter både kommuner som tjener som landsdelssenter, og kommuner innenfor en reiseavstand på inntil 75 minutter (for Oslo: 90 minutter). Denne kategorien inkluderer dermed også en hel del mindre fraflyttingskommuner i relativ nærhet til større, sentrale områder, som vi i mange sammenhenger finner naturlig å betrakte som bygd og utkantstrøk, og det kan derfor diskuteres om sentralitetsindeksen i praksis er godt egnet til å avdekke om barnløshet i noen grad er et bygdefenomen. Ser vi på bosted etter fylke, finner vi imidlertid at barnløse er klart overrepresentert i Oslo, og svakt underrepresentert i Akershus. Utover det er fedre og barnløse spredt nokså likt mellom fylkene.

Oppsummert ser vi at barnløse er en svært heterogen gruppe. Barnløshet blant 50-åringer framstår ikke som et utpreget «bygdefenomen». Barnløse menn bor imidlertid i betydelig større grad alene eller med egne foreldre. Betydelig flere er uføretrygdet, og data om bruk av helsetjenester indikerer klart at helseproblemer er mer vanlig i denne gruppen. Nederst i tabell 1 presenterer vi variabler der vi har oppsummert noen av indikatorene på utenforskap. Blant barnløse finner vi 12,7 % som både er uføretrygdet, uten arbeidsinntekt og bor alene. Blant fedre gjelder dette kun 1,55 %. I motsatt ende finner vi blant barnløse 11 % med ektefelle/samboer og arbeidsinntekt over medianen. Blant fedre gjelder dette for 42,1 %.

I tabell 2 ser vi hvordan fedre og barnløse fra de samme kohortene fordeler seg etter kjennetegn som unge voksne. Utdannings- og inntektsforskjeller rundt 30 års alder er nesten som observert ved 50 års alder. Vi ser imidlertid også at til tross for at omtrent halvparten av de som forblir barnløse, har fullført videregående- eller høyere utdanning, har bare 5 % blant de barnløse mot nesten 50 % blant fedre inngått ekteskap innen fylte 30. Tallene for uførhet viser også at de som er rammet av fysisk eller psykisk funksjonssvikt, medfødt eller i ung alder, er å finne blant de barnløse. Fedre og barnløse fordeler seg veldig likt etter bostedskommunens sentralitet både ved 16 og 25 års alder. Flyttemønsteret mellom mer og mindre sentrale kommuner er heller ikke veldig forskjellig fra 16 til 25 år, men en høyere andel blant de barnløse bor i samme kommune når de er 25 som da de var 16 år.² Vi har også undersøkt hvordan fedre og barnløse fordeler seg etter foreldres alder, utdanning og inntekt (ikke vist i tabell). Vi finner noe høyere gjennomsnittsalder blant barnløses fedre og ellers svakt høyere utdannings- og inntektsnivå blant fedres foreldre.

Vi benytter regresjonsanalyse for å studere den direkte korrelasjonen mellom barnløshet og ulike bakgrunnskjennetegn når korrelasjonen mellom bakgrunnskjennetegn er tatt hensyn til. Den avhengige variabelen i analysen er en dikotom indikator for barnløshet ved fylte 50 år. Vi studerer derfor *sannsynligheten for barnløshet* og benytter en logit-spesifikasjon i regresjonsmodellen. Forklaringsvariablene i analysen er, med unntak av to, dikotome indikatorvariable lik 1 hvis individet oppfyller kriteriet for et gitt kjennetegn og lik 0 ellers. For disse variablene måler estimatet den marginale «virkningen» av det respektive kjennetegnet på sannsynligheten for barnløshet, alt annet likt. For variablene *Antall søsken* og *Paritet* (nummer i søskenflokket ut fra mors perspektiv) måler estimatene i analysen endring i sannsynlighet når variabelen øker med én enhet. Estimaten kan ikke tolkes som kausale.

I tabell 3 rapporterer vi resultatene fra fire regresjonsmodeller; M1–M4. I modellene M1 og M2 har vi brukt indikatorer for bosted (indikatorer for kommunens sentralitet og fylke) målt ved 16 år. M1 er estimert med alle menn der data om bosted foreligger. Uførhet i ung alder er den klart sterkeste enkeltfaktoren forbundet med barnløshet. Uførhet i ung alder henger også i stor grad sammen med mangelfull utdanning og manglende inntekt. Vi ønsker å avklare hvordan sammenhengen mellom disse variablene og barnløshet ser ut når vi holder unge uføre utenfor analysen. I M2 har vi derfor utelatt menn som er blitt uføretrygdet før året de fyller 25 år. Når bosted trekkes frem i sammenheng med barnløshet i den offentlige debatten, nyanseres det sjelden mellom bosted der man vokste opp og bosted i voksen alder. Vi ønsker å undersøke om sammenhengene mellom bosted og barnløshet er forskjellige avhengig av når i livet dette er målt. I M3 og M4 er derfor bosted ved 16 år byttet ut med bosted ved 30 år, og modellen er igjen estimert med og uten unge uføre. Bakgrunnskjennetegn ved foreldre er også inkludert i alle modeller.³

I M1 finner vi at både menn som kun har grunnskoleutdanning, og menn med høyere utdanning har signifikant høyere sannsynlighet for barnløshet enn menn med videregående utdanning som høyeste fullførte utdanningsnivå. Forskjellene etter utdanningsnivå er imidlertid små i størrelsesorden. Forskjellen i sannsynlighet for barnløshet forbundet med *manglende* registrert utdanning versus fullført videregående utdanning er estimert til 5,77 %. Denne sammenhengen blir betydelig mindre og er ikke lenger statistisk signifikant når vi

2. Mange melder flytting først etter at de har fullført utdanning. Ved 30 år bor 70 % blant de barnløse mot 62 % blant fedre i samme kommune som ved 16 år.

3. Vi inkluderer foreldrenes alder det året sønnen ble født, foreldrenes høyeste fullførte utdanning og foreldrenes pensjonsgivende inntekt, målt ved gjennomsnittet i 2015-kroner over årene fra sønnen fylte ti til han ble 18 år.

utelater de unge uføre fra analysen. Dette henger trolig sammen med at mange helt unge uføre er psykisk utviklingshemmet og derfor ikke har fullført en utdanning.

Ikke uventet finner vi en signifikant sammenheng mellom inntekt og barnløshet. Menn med inntekt i fjerde inntektskvartil har ca. 2,8 % lavere sannsynlighet for barnløshet sammenlignet med menn i tredje inntektskvartil, mens menn i første inntektskvartil og menn som ikke har pensjonsgivende inntekt, har høyere sannsynlighet for å være barnløse sammenlignet med menn i tredje kvartil.

Å være uføretrygdet innen man har fylt 25 år innebærer, alt annet likt, 27,7 % høyere sannsynlighet for barnløshet. Også når vi utelater de som er uføretrygdet innen de fylte 25 år fra analysen, har menn som blir uføretrygdet innen de fyller 30 år, nesten 10 % høyere sannsynlighet enn andre for å være barnløse når de passerer 50 år. Å ha inngått ekteskap innen fylte 30 år er ikke uventet, sterkt korrelert med tilstedeværelse av barn.

Når bosted er målt ved 16 år (M1, M2), viser resultatene ingen statistisk signifikant sammenheng mellom barnløshet i voksen alder og graden av sentralitet. Blant fylkene der estimerte forskjeller i sannsynlighet er signifikant forskjellige fra Oslo, utmerker Rogaland seg med litt høyere sannsynlighet for barnløshet. Ellers finner vi for Hedmark og Oppland, Trøndelagsfylkene og Nord-Norge signifikant lavere sannsynlighet for barnløshet. Nederst i tabellen ser vi også at å bo i samme bostedskommune når man er 30 som da man var 16, er positivt assosiert med barnløshet. Også denne sammenhengen opprettholdes om vi ekskluderer unge uføre fra analysen.

Når vi erstatter variablene for bosted målt ved 16 år med tilsvarende variable målt ved 30 år, endres ikke estimatene for individuelle og foreldrekjennetegn nevneverdig. Bostedskommunens sentralitet har fortsatt knapt noen betydning. For samtlige fylker er nå sannsynlighet for barnløshet signifikant lavere sammenlignet med Oslo. Disse resultatene peker i retning av at menn som flytter til Oslo, i større grad er tilbøyelige til å bli barnløse enn menn som er bosatt utenfor Oslo.

Utviklingen over tid i barnløshet målt ved 40 år

Vi vil undersøke om I) bakgrunnskjenntegn som er korrelert med barnløshet ved 40 år, er endret over tid, og II) om korrelasjonen mellom disse og barnløshet er endret over tid. Vi ser på 1974-kohorten, som er den yngste vi har opplysninger om fram til 40 år, og sammenligner denne med 1959-kohorten.

I de to første kolonnene i tabell 4 har vi rapportert kohortenes fordeling etter utvalgte bakgrunnsvariabler. Kohortene fra 1959 og 1974 er som forventet forskjellige langs flere dimensjoner, og forskjellene gjenspeiler generelle utviklingstrekk i samfunnet gjennom andre halvdel av 1900-tallet. I 1974-kohorten har betydelig flere fullført videregående eller høyere utdanning enn i kohorten født 15 år tidligere. Vi ser en betydelig nedgang fra 1959-til 1974-kohorten i andelen som er gift innen fylte 30 år. Vi vet at dette motsvares av en økning i andelen samboerskap, men siden vi mangler opplysninger om samboerskap i tidlig voksen alder for 1959-kohorten i våre data, har vi ikke belyst dette nærmere her. Vi finner ellers kun marginale endringer i bosettingsmønster målt ved 16 år over tid, både for fylke og bokommunens sentralitet.

I tredje og fjerde kolonne i tabell 4 sammenligner vi estimerte forskjeller fra referansekategori i sannsynlighet for barnløshet for sentrale bakgrunnsvariabler i de to kohortene.⁴

4. Marginaleffektene er beregnet ved hjelp av logit-estimat fra regresjonsanalysen av sammenhengen mellom sannsynligheten for barnløshet og variablene som inngår i tabell 4a samt foreldrebakgrunn som spesifisert i tabell 2.

Menn i 1959-kohorten med høyere utdanning har litt høyere sannsynlighet for barnløshet sammenlignet med de som kun har fullført videregående utdanning. I 1974-kohortene finner vi ikke signifikante forskjeller i barnløshet etter utdanningsnivå. For inntekt ser vi imidlertid en klar og statistisk signifikant gradient i begge kohorter. Denne blir også mer uttalt over tid. Mens menn født i 1959 som mangler inntekt eller befinner seg i første eller andre inntektskvartil, har henholdsvis 5,5 og 2 prosentpoeng høyere sannsynlighet for barnløshet enn menn i tredje inntektskvartil, har menn i 1974-kohorten som mangler inntekt eller har inntekt i laveste kvartil, henholdsvis ca. 32 og 15 prosentpoeng høyere sannsynlighet for barnløshet enn menn i tredje inntektskvartil. Ellers ser vi som ventet at uførhet i ung alder er sterkt og statistisk signifikant korrelert med barnløshet, og også denne sammenhengen blir sterkere over tid. Å være gift innen fylte 30 år henger sammen med betydelig redusert sannsynlighet for barnløshet i begge kohorter, men sammenhengen er svakere i 1974-kohorten. I perioden er også samboerskap blitt mer vanlig, også etter at man har fått barn.

Når det gjelder bosted, er den mest framtrædende endringen at forskjellen mellom Oslo og noen av distriktsfylkene som var statistisk signifikante med negativt fortegn i 1959-kohorten, ikke er det i 1974-kohorten (Oppland, Nordland, Troms og Finnmark). Siden vi kun finner små endringer over tid i bosettingsmønster mellom fylkene, kan endringene i den estimerte sammenhengen tyde på at forhold og atferd som påvirker sannsynligheten for å få barn, gradvis blir mer lik Oslo i disse delene av landet. Dette kan handle om kultur/holdninger rundt bruk av prevensjon, om legetilgjengelighet (for tilgang til sikker prevensjon) og kvinners tilgang til å få utført abort. Ikke å ha skiftet bokommune fra 16 til 30 år er positivt korrelert med barnløshet, og denne sammenhengen har ikke endret seg særlig over tid.

Vi har også fulgt opp analysen til Gaarud (2014) og undersøkt nærmere hvordan bosted *i kombinasjon med utdanning* henger sammen med barnløshet ved 40 år for 1959- og 1974-kohorten. I denne analysen har vi brukt bosted ved 30 år og interaksjoner mellom sentralitet og utdanningsnivå. Vi valgte å benytte tre kategorier for utdanning: i) manglende utdanning, grunnskole eller grunnskole med påbygging, ii) fullført videregående utdanning, og iii) høyere utdanning, der fullført videregående benyttes som referansekategori. For sentralitet benytter vi også tre kategorier: i) kode 1 og 2, iii) kode 3-6 og iii) kode 7, der kode 3-6 benyttes som referansekategori. For øvrig inngår de samme forklaringsvariablene som i modellene i tabell 4. Resultatene presentert i tabell 5 viser at sannsynligheten for barnløshet er høyere for menn med høyere utdanning sammenlignet med menn som kun har fullført videregående. På marginen er sammenhengen mellom høyere utdanning og barnløshet ikke lenger statistisk signifikant i 1974-kohorten. Vi finner heller ikke statistisk signifikant forskjell i sannsynlighet for barnløshet mellom menn med videregående utdanning og menn med lavere utdanning enn videregående. Når det gjelder sentralitet, finner vi at bosted i de mest sentrale kommunene er forbundet med høyere sannsynlighet for barnløshet i 1974-kohorten. Utover det finner vi for 1974-kohorten at høyere utdanning kombinert med bosted i de mest *usentrale* kommunene gir høyere sannsynlighet for barnløshet, faktisk hele 5,4 % høyere sannsynlighet enn for referansekategorien (videregående og kode 3-6) i kohorten født i 1974. Høyere utdanning kombinert med å bo mest *sentralt* gir statistisk signifikant lavere sannsynlighet for barnløshet i begge kohortgrupper, men også denne sammenhengen er høyest i absoluttverdi i 1974-kohorten.

Menn på 40 år har fortsatt tid til å få barn. Den svake sammenhengen mellom utdanning og barnløshet i kohortene der vi kjenner status også ved 50 år, peker i retning av at forskjellene i barnløshet etter utdanning kan utjevnes når også menn som i større utstrekning har tatt høyere utdanning, får noen flere år på seg til å få barn. I den grad barnløshet er forbundet med å bo mindre sentralt ser dette først og fremst ut til å gjelde menn med høyere utdanning.

Analysen vår viser at det spesielt er dårlig helse og svak forsørgerevne, målt ved uførhet og lav eller manglende arbeidsinntekt i begynnelsen av 30-årene, som er sterkest korrelert med barnløshet ved 40 år. Disse enkeltfaktorene utmerker seg også som mer framtrepende over tid.

Konklusjon

I denne kartleggingen har vi ved hjelp av registerdata studert utviklingen i barnløshet blant menn i Norge over tid. Vi har undersøkt hva som kjennetegner menn som ikke får barn, sammenlignet med menn som blir fedre, og studert sammenhenger mellom sosioøkonomisk og geografisk bakgrunn og sannsynlighet for barnløshet i 40–50-årsalderen. Vi har også undersøkt om det er endringer over tid mellom kohorter født ved slutten av 1950- og begynnelsen av 1970-årene med hensyn til hvordan individuelle bakgrunnsfaktorer henger sammen med barnløshet.

Når vi ser kun på menn med norsk bakgrunn, er det en klar vekst i barnløshet over tid. Vi ser en økning i andelen menn som får sitt første barn etter at de har passert 40 år, men denne økningen ser ikke ut til å være sterk nok til å forhindre fortsatt vekst i andelen menn som forblir barnløse livet ut.

Sammenligner vi omfanget av barnløshet blant menn i Norge med utviklingen i andre land, utmerker ikke Norge seg spesielt. Selv om tall om barnløshet i offentlig statistikk og tilgjengelig forskningslitteratur benytter litt forskjellige fødselskohorter og måler barnløshet ved ulike aldre (typisk ved 40 og 45 år), ser vi at andelen barnløse blant 40–50-åringene ligger rundt 22–23 % både i Sverige, Danmark og flere land i Vest-Europa. Veksten over tid har vi også til felles med Danmark og flere andre land i Europa. I Sverige startet veksten tidligere enn i Norge og Danmark.

Vi har sammenlignet fedre og barnløse menn etter inntekt og utdanning, parforhold, arbeidsmarkedstilknytning og trygdestatus, bosted og helse når de er 50 år. Selv om menn som ikke har fått barn utgjør en svært heterogen gruppe, finner vi like fullt langt flere med lav utdanning, lav inntekt, aleneboende og trygdemottakere blant barnløse enn blant fedre. Barnløse utmerker seg ikke med å bo usentralt. Snarere tvert imot. Blant menn som er blitt fedre når de er 50 år bor 7,5 % i Oslo. Blant barnløse bor 15 % i Oslo. I regresjonsanalysen der vi estimerer sannsynligheten for å være barnløs ved 50 år etter individuelle karakteristika målt tidligere i livet, finner vi at barnløshet først og fremst er korrelert med helse og manglende eller svært lav inntekt. Utdanningsnivå i seg selv predikerer ikke barnløshet blant 50-åringene, og menn med oppvekstbakgrunn fra mindre sentrale områder i landet har ikke høyere sannsynlighet for å bli barnløse enn menn som vokste opp i sentrale og tett befolkede områder.

Det foregår en hel del flytting i fasen fra unge for første gang flytter hjemmefra til de har fullført utdanning og etablert seg i arbeid og parforhold. Betydningen av bosted for barnløshet slår ulikt ut avhengig av i hvilken livsfase bosted måles. I den grad barnløshet fremstår som et bygdefenomen, er det fordi menn med høyere utdanning som er bosatt i små og usentrale kommuner, har høyere sannsynlighet for å være barnløse enn menn med videregående utdanning bosatt i mer sentrale strøk. Det gjenstår å se om også disse etter hvert får barn når de får noen år til på seg. Hvis bosted i det hele tatt henger sammen med barnløshet, ser dette ikke ut til å handle om at menn som vokste opp på bygda, ble værende igjen da damene reise til byen. Først og fremst ser Oslo ut til å trekke til seg menn som blir barnløse. Dette bildet harmonerer med oppfatningen av at mange homofile har foretrukket å bosette seg i Oslo (Hegna, Kristiansen & Moseng 1999), men det trenger ikke være hele forklaringen.

Barnløshet blant menn har økt i Norge, som i mange andre land. Vi har sett at lav inntekt og helse er viktige forklaringer på mannlig barnløshet, snarere enn for eksempel lav utdanning i seg selv. Hvorfor er det slik at noe vi kan tenke på som lav forsørgerevne, ser ut til å henge tettere sammen med en fertilitetsmessig frasortering i dag enn tidligere? Siden kvinners barnløshet er mye lavere enn menns, må dette forklare med at noen menn får barn i flere ulike kull, mens andre menn ikke får barn. Kvinner har kanskje alltid foretrukket menn med god forsørgerevne og kanskje også høy sosioøkonomisk status. Bedre tilgang til prevensjon og abort kan tyde på at dette slår ut i faktisk fertilitet blant menn, men for å belyse dette spørsmålet kreves en nærmere analyse av pardannelse og fertilitet for begge kjønn og over tid.

Litteratur

- Esping-Andersen, G. (2016). *Families in the 21st century*. Stockholm: SNS Förlag. <https://doi.org/10.1111/padr.12019>.
- Gaarud, J.E. (2014). *Barnløse menn*. Masteroppgave i samfunnsøkonomi, Institutt for økonomi. Bergen: Universitetet i Bergen.
- Hegna, K., Kristiansen, H.W. & Moseng, B.U. (1999). Levekår og Livskvalitet blant lesbiske kvinner og homofile menn. NOVA Rapport 1/1999. Oslo: NOVA. <https://doi.org/10.7577/nova/rapporter/1999/1>.
- Jensen, A. & Østby, L. (2014). Stadig flere menn i Norge er barnløse. *Samfunnsspeilet* 2/2014, 20–23.
- Keizer, R., Dykstra, P.A. & Poortman, A. (2010). Life outcomes of childless men and fathers. *European Sociological Review*, 26, 1–15. <https://doi.org/10.1093/esr/jcn080>.
- Kraval, Ø. & Rindfuss, R.R. (2008). Changing relationship between education and fertility: a study of women and men born 1940 to 1964. *American Sociological Review*, 73, 854–879. <https://doi.org/10.1177/000312240807300508>.
- Lappegaard, T. (2000). New fertility trends in Norway. *Demographic Research*, 2(3). <https://doi.org/10.4054/demres.2000.2.3>.
- Lappegård, T. & Rønsen, M. (2013). Socioeconomic differences in multipartner fertility among Norwegian men. *Demography*, 50, 1135–1153. <https://doi.org/10.1007/s13524-012-0165-1>.
- Miettinen, A., Rotkirch, A., Szalma, I., Donno, A. & Tanturri, M.L. (2015). *Increasing childlessness in Europe: time trends and country differences*. ERC Families and Societies, Working Paper 33 (2015).
- Nisén, J., Martikainen, P., Silventoinen, K. & Myrskylä, M. (2014). Age-specific fertility by educational level in the Finnish male cohort born 1940–1950. *Demographic Research*, 31(1), 119–136. <https://doi.org/10.4054/demres.2014.31.5>.
- Priskorn, L., Holmboe, S.A., Jacobsen, R., Jensen, T.K., Lassen, T.H. & Skakkebæk, N.E. (2012). Increasing trends in childlessness in recent birth cohorts – a registry-based study of the total Danish male population born from 1945 to 1980. *International Journal of Andrology*, 35, 449–455.
- Skrede, K. (2004). Færre menn blir fedre. *Økonomiske Analyser* 6/2004, 57–68.
- Statistics Sweden (SCB) (2011). *Olika generationers barnafödande*. Demografiska rapporter 2011:3.

Appendiks

Tabell 1. Bakgrunnskjennetegn og bosted ved fylte 50 år etter foreldreskap, andeler Menn født 1959–1964

	Fedre		Barnløse			Fedre		Barnløse	
Utdanning:					Sentralitet:^{c)}				
Grunnskole	0,295		0,404		Kode 1 (0B)	0,102		0,110	
Fullført videregående	0,419		0,343		Kode 2 (0A)	0,029		0,029	
Høyere utdanning	0,283		0,233		Kode 3 (1B)	0,038		0,037	
Utdanning mangler	0,003		0,020		Kode 4 (1A)	0,036		0,034	
					Kode 5 (2B)	0,075		0,067	
Samboerskap:					Kode 6 (2A)	0,176		0,168	
Bor alene	0,128		0,542		Kode 7 (3)	0,534		0,546	
Gift/samboer	0,786		0,302						
Partner, samme kjønn	0,000		0,010		Fylke:				
Bor med barn < 18	0,579		0,036		Oslo	0,076		0,151	
Bor med egne foreldre	0,010		0,123		Akershus	0,124		0,096	
					Østfold	0,058		0,057	
Inntekt:^{a)}					Hedmark	0,041		0,042	
Inntekt > 0,5G	0,913		0,731		Oppland	0,041		0,042	
Yrkesinntekt (2015-kroner)	676 (546)		494 (342)		Buskerud	0,054		0,054	
Samlet inntekt	725 (933)		493 (523)		Vestfold	0,051		0,048	
Samlet overføringer	140 (139)		190 (109)		Telemark	0,036		0,035	
Mottar overføringer	0,252		0,378		Aust-Agder	0,023		0,020	
Mottar sosialhjelp	0,020		0,042		Vest-Agder	0,036		0,031	
Mottar uførepensjon	0,059		0,206		Rogaland	0,089		0,071	
					Hordaland	0,099		0,092	
Helse:^{b)}					Sogn og Fjordane	0,024		0,024	
Innlagt på sykehus	0,156		0,174		Møre og Romsdal	0,054		0,052	
Døgn sykehus	7,2 (15,5)		10,1 (20,8)		Sør-Trøndelag	0,061		0,056	
Primærhelsetjenester	2329 (4831)		3329 (7124)		Nord-Trøndelag	0,031		0,024	
					Nordland	0,054		0,053	
Sammensatte faktorer:					Troms	0,034		0,036	
Ufør, Ikke arbeidsinntekt, bor alene	0,016		0,127		Finnmark	0,016		0,017	
Som over og usentralt (kode 1-4)	0,003		0,028						
Arbeidsinntekt > medianen, gift/samboer	0,421		0,11						
N	145719		31649		N	145719		31649	

a) Inntekter og overføringer er målt i hele tusen 2015-kroner, gjennomsnitt, med standardavvik i parentes.

b) I løpet av siste tre år inkludert året de fyller 50. Refusjon fra KUHR til primærlege, 2015-kroner, gjennomsnitt, standardavvik i parentes.

c) Sentralitet, SSBs indeks 1994-10, se <https://www.ssb.no/klasse/klassifikasjoner/128/versjon/469>.

Tabell 2. Bakgrunnskjennetegn som ung voksen etter foreldreskap ved fylte 50 år, andeler. Menn født i årene 1959–1964

	Fedre	Barnløse		Fedre	Barnløse
Utdanning ved alder 30:			Bosted ved 16 år: ^{b)}		
Grunnskole	0,400	0,488	Kode 1 (0B)	0,148	0,154
Videregående	0,351	0,295	Kode 2 (0A)	0,037	0,037
Høyere utdanning	0,242	0,196	Kode 3 (1B)	0,043	0,043
Opplysning om utdanning mangler	0,004	0,021	Kode 4 (1A)	0,042	0,041
			Kode 5 (2B)	0,089	0,088
Egen inntekt i alder 31–33:^{a)}			Kode 6 (2A)	0,175	0,173
1. kvartil	0,215	0,377	Kode 7 (3A)	0,465	0,462
2. kvartil	0,247	0,230			
3. kvartil	0,257	0,184	Bosted ved 25 år:		
4. kvartil	0,267	0,137	Kode 1 (0B)	0,126	0,136
Opplysning om inntekt mangler	0,014	0,072	Kode 2 (0A)	0,032	0,033
			Kode 3 (1B)	0,041	0,040
Inngått ekteskap:			Kode 4 (1A)	0,038	0,038
- innen fylte 25	0,220	0,021	Kode 5 (2B)	0,084	0,082
- innen fylte 30	0,467	0,051	Kode 6 (2A)	0,164	0,165
Mottar uførepensjon:			Kode 7 (3A)	0,514	0,504
- innen fylte 25	0,005	0,088			
- innen fylte 30	0,011	0,108	Flytting fra 16 til 25:		
			- fra 1–4 til 5–7	0,052	0,040
Antall søsken	3,249	3,143	- fra 5–7 til 1–4	0,018	0,013
Nr. i søskenflokket	2,159	2,133	- fra 5–7 til 5–7	0,153	0,107
			- fra 1–4 til 1–4	0,027	0,017
			Samme bokommune	0,75	0,82
N	145719	31649		145719	31649

a) Inntektskvartiler basert på gjennomsnitt pensjonsgivende inntekt i alderen 31–33 år.

b) Sentralitet, SSBs indeks 1994-10, se <https://www.ssb.no/klasse/klassifikasjoner/128/versjon/469>.

Tabell 3. Sannsynlighet for barnløshet ved 50 år. Menn født i årene 1959–1964
Marginaleffekter kalkulert fra Logit-estimat

	M1		M2		M3		M4	
Utdanning:								
Grunnskole	0,0054	*	0,0039	*	0,0054	**	0,004	*
Grunnskole+	0,0053	*	0,0051	*	0,006	*	0,0058	*
Høyere utdanning	0,0053	*	0,0053	**	0,004	*	0,0041	*
Utdanningsopplysninger mangler	0,0577	**	0,0089		0,056	**	0,0058	
Inntekt:								
Inntekt 1. kvartil	0,0564	**	0,0541	**	0,0569	**	0,0547	**
Inntekt 2. kvartil	0,02	**	0,0192	**	0,0209	**	0,0201	**
Inntekt 4. kvartil	-0,0282	**	-0,0269	**	-0,0297	**	-0,0283	**
Inntektsopplysninger mangler	0,086	**	0,0899	**	0,0822	**	0,0848	**
Ufør innen 30 år	0,2771	**	0,0939	**	0,2816	**	0,0963	**
Gift innen fylte 30	-0,2334	**	-0,2241	**	-0,2314	**	-0,222	**
Antall søsken	-0,0035	**	-0,0032	**	-0,003	**	-0,0027	**
Nr. i søskenflokk	-0,0064	**	-0,0059	**	-0,0066	**	-0,0061	**
Bosted:								
Kode 1	-0,0001		-0,0012		-0,0011		-0,0023	
Kode 2	0,0075		0,0069		0,0022		0,0012	
Kode 3	0,0011		0,0008		-0,0004		-0,0004	
Kode 4	0,0057		0,0044		0,0061		0,0051	
Kode 5	-0,0012		-0,0024		-0,006		-0,007	*
Kode 6	-0,0015		-0,0023		-0,0003		-0,0016	
Akershus	0,0019		0,0014		-0,0154	**	-0,0151	**
Østfold	0,0022		0,0025		-0,0168	**	-0,0156	**
Hedmark	-0,016	**	-0,0151	**	-0,0357	**	-0,0336	**
Oppland	-0,0102	*	-0,0094	*	-0,0319	**	-0,0301	**
Buskerud	0,0008		0,0001		-0,0157	**	-0,0152	**
Vestfold	0,0027		0,0031		-0,0145	**	-0,0136	**
Telemark	-0,0029		-0,0022		-0,0209	**	-0,0188	**
Aust-Agder	0,0031		0,0053		-0,0196	**	-0,0161	**
Vest-Agder	0,0038		0,0052		-0,0147	**	-0,0122	**
Rogaland	0,0101	*	0,0092	*	-0,0071	*	-0,007	*
Hordaland	-0,0057		-0,0061	*	-0,0226	**	-0,022	**
Sogn og Fjordane	-0,0087		-0,0084		-0,0259	**	-0,0245	**
Møre og Romsdal	-0,007		-0,0071		-0,0255	**	-0,0248	**
Sør-Trøndelag	-0,03	**	-0,0296	**	-0,043	**	-0,0414	**
Nord-Trøndelag	-0,0346	**	-0,034	**	-0,0532	**	-0,0519	**
Nordland	-0,0268	**	-0,0258	**	-0,0425	**	-0,0409	**
Troms	-0,0266	**	-0,0255	**	-0,0397	**	-0,0379	**
Finnmark	-0,0225	**	-0,0216	**	-0,0384	**	-0,0369	**
Samme bokommune	0,0134	**	0,012	**	0,0192	**	0,0179	**
N								

Referanse kategorier: Fullført videregående utdanning, inntekt i 3. kvartil, ikke ufør eller gift innen fylte 30 år, bosatt i Oslo ved alder 16/30, har skiftet bostedskommune fra 16 til 25/30 år. I regresjonen er også inkludert variable for foreldres utdanning, inntekt, alder og etnisitet, resultater ikke inkludert i tabell. Marginaleffekter kalkulert med gjennomsnittsverdier for bakgrunnsvariabler.

M1: Alle, inkludert uføre innen 25 år, bosted ved 16 år. M2: Som i M1, men uføre innen 25 år ekskludert.

M3: Alle, inkludert uføre innen 25 år, bosted ved 30 år. M4: som M3, men uføre innen 25 år ekskludert.

* Statistisk signifikant på 5 %-nivå. ** Statistisk signifikant på 1 %-nivå

Tabell 4. Utvalgsandeler og marginaleffekter på sannsynligheten for barnløshet ved 40 år. Menn født i 1959 og 1974^{a)}

	1959 Andel	1974 Andel	1959 Marginaleffekt	1974 Marginaleffekt
Utdanning				
Grunnskole	0,364	0,156	-0,0001	-0,0057
Grunnskole+	0,108	0,069	0,0024	0,0109
Videregående	0,296	0,431	Ref.	Ref.
Høyere utdanning	0,223	0,342	0,0147	** -0,0095
Opplysning om utdanning mangler	0,009	0,002	0,0455	-0,0127
Inntekt i alder 31–33				
1. kvartil	337 ^a	461 ^a	0,0552	** 0,1473
2. kvartil	(153) ^b	(243) ^b	0,0201	** 0,0295
3. kvartil			Ref.	Ref.
4. kvartil			-0,0294	** -0,0228
Opplysning om inntekt mangler	0,027	0,020	0,0549	** 0,3246
Gift innen fylte 30	0,446	0,224	-0,2959	** -0,237
Ufør innen fylte 30	0,019	0,023	0,2662	** 0,3813
Samme bokommune v 16 og 30 år	0,757	0,775	0,018	** 0,0154
Bosted når 16 år				
Kode 1 (0B)	0,150	0,133	0,0157	-0,0052
Kode 2 (0A)	0,037	0,039	0,0226	* 0,0117
Kode 3 (1B)	0,043	0,044	0,0245	-0,0214
Kode 4 (1A)	0,043	0,041	0,014	0,0107
Kode 5 (2B)	0,089	0,090	0,0132	-0,0031
Kode 6 (2A)	0,175	0,176	0,0047	-0,0098
Kode 7 (3A)	0,461	0,475	Ref.	Ref.
Fylke ved 16 år				
Oslo	0,081	0,059	Ref.	Ref.
Akershus	0,089	0,097	0,0016	-0,0071
Østfold	0,057	0,059	-0,0004	-0,0142
Hedmark	0,044	0,041	-0,0135	-0,0237
Oppland	0,045	0,047	-0,021	* -0,0102
Buskerud	0,047	0,053	0,0088	-0,0051
Vestfold	0,046	0,045	0,0001	-0,0316
Telemark	0,038	0,040	0,0026	-0,01
Aust-Agder	0,022	0,026	-0,0047	0,0084
Vest-Agder	0,033	0,038	0,0107	0,0001
Rogaland	0,074	0,084	0,0178	-0,0006
Hordaland	0,104	0,103	0,0014	-0,0208
Sogn og Fjordane	0,029	0,028	-0,0185	-0,0068
Møre og Romsdal	0,066	0,064	-0,0134	-0,0186
Sør-Trøndelag	0,060	0,059	-0,0365	** -0,0523
Nord-Trøndelag	0,033	0,036	-0,0422	** -0,0477
Nordland	0,069	0,060	-0,0482	** -0,0324
Troms	0,039	0,038	-0,0415	** -0,0052
Finnmark	0,022	0,020	-0,0298	** -0,0269
Observasjoner	30177	28832	29631	28518

a) I modellen er også inkludert variable for foreldres utdanning, inntekt, alder og etnisitet, resultater ikke inkludert i tabell. Marginaleffekter kalkulert med gjennomsnittsverdier for bakgrunnskjennetegn.

* Statistisk signifikant på 5 %-nivå. ** Statistisk signifikant på 1 %-nivå.

Tabell 5. Sannsynlighet for barnløshet ved 40 år, Menn født i 1959 og 1974.^{a)}

	1959		1974	
Lav eller ingen utdanning	0,0044		-0,004	
Høyere utdanning	0,0231	*	0,0027	
Kode 1 og 2	0,0075		0,0004	
Kode 7	-0,0054		0,0199	*
Kode1 og 2 og lav utdanning	-0,0044		0,0209	
Kode 7 og lav utdanning	-0,0039		-0,0047	
Kode 1 og 2 og høyere utdanning	0,0066		0,0543	*
Kode 7 og høyere utdanning	-0,0156		-0,0329	*
Inntekt 1. kvartil	0,0588	**	0,1609	**
Inntekt 2. kvartil	0,0229	**	0,048	**
Inntekt 4. kvartil	-0,0282	**	-0,0205	**
Inntektsdata mangler	0,0596	**	0,3203	**
Ufør innen 30 år	0,2688	**	0,3717	**
Gift innen fylte 30	-0,2942	**	-0,2351	**
Observasjoner	29631		28518	

a) I modellen inngår for øvrig samme variabler som modell i tabell 4.

*/** Statistisk signifikant på 5 %-nivå/1 %-nivå